

IŽANGINĚ PROGRAMA

Preambulė

XXI amžius yra naujų galimybių amžius. Lietuvai tai gali tapti mūsų idėjų, kūrybos, atvirumo ir gerovės laikmečiu. Esame pasiruošę drąsiai žengti į ateitį, sėkmingai konkuruoti pasaulyje, gerbti žmogaus teises ir ugdyti laisvą, atsakingą ir kūrybingą ateities kartą.

XXI amžiui taip pat netrūksta iššūkių. Nerimą kelia nedemokratiniai režimai, kurie siekia nuleisti universalių žmogaus teisių ar tarptautinės teisės laikymosi kartelę. Procesai, vykstantys visame pasaulyje ir artimiausioje kaimynystėje, yra aiškus kvietimas visiems laisvai mąstantiems žmonėms telktis ir ginti savo vertybes.

Liberalios demokratijos pamatai, tokie kaip žodžio laisvė, žmogaus teisės, laisvi rinkimai, laisva rinka, laisva žiniasklaida, nepriklausomi teismai turi būti gerbiami, saugomi ir neliečiami. Taika ir laisvė nėra duotybės, tai suprasdami vienijame laisvus piliečius bendrai veiklai.

Mes, Laisvės partijos steigėjai, įsitikinę, kad kertinė liberalizmo vertybė yra **individo laisvė**: pripažinimas, kad kiekvienas, nepriklausomai nuo jo kilmės, lyties, įsitikinimų, išpažįstamos religijos ar kitų savybių bei pasirinkimų, turi tam tikras nekvestionuojamas teises ir laisves.

Mes žinome, kad individo laisvę lydi ir individuali atsakomybė – tai reiškia atsakomybę už savo veiksmus ir savo bendruomenę, pagarbą ir pasitikėjimą kitais piliečiais bei tikėjimą, kad jie geriau, nei bet kas kitas, gali tvarkytis savo gyvenime ir priimti sau svarbius sprendimus.

Tikime, kad politika yra skirta kurti, o ne griauti, todėl siekdami pozityvių pokyčių Lietuvai steigame Laisvės partiją.

Kviečiame visus laisvus ir atsakingus žmones prisijungti, jeigu pritariate, kad:

- Turime sukurti aplinką, kurioje kiekvienas žmogus atrastų savo talentus ir lavintų gebėjimus, leisiančius jam kurti, keistis ir būti savimi. Kokybiškas švietimas taptų paskata jaunoms šeimoms įsikurti ir auginti vaikus Lietuvoje.
- Būtų sudarytos palankesnės sąlygos žmonėms dirbti ir užsidirbti. Valstybės institucijos verslą konsultuotų, o ne baustų, verslo aplinką reguliuojantys įstatymai veiktų stabiliai, mažėtų biurokratinės kliūtys, o mokestinė aplinka motyvuotų dirbti bei kurti darbo vietą sau ir kitam.
- Lietuva turi kuo greičiau pasiruošti robotizacijai ir prasidėjusiai ketvirtajai pramonės revoliucijai bei padėti dirbantiems prisitaikyti prie besikeičiančių darbo rinkos poreikių.
- Turime siekti pagarbos kiekvienam žmogui ir jo teisėms – taip pat ir LGBT+.
- Skirtume daugiau dėmesio pažeidžiamiausioms visuomenės grupėms, būtų sprendžiami sisteminiai neįgalųjų įtraukties iššūkiai ir kryptingai dirbama su socialinėje rizikoje esančiomis šeimomis, jose augančiais vaikais.

- Turime įgyvendinti mokslu ir sėkminga užsienio šalių praktika grįstą psichoaktyvių medžiagų kontrolės politiką: kanapių legalizavimą medicinos ir rekreaciniais tikslais, baudžiamosios atsakomybės keitimą lengvai prieinamu priklausomybių gydymu.
- Iššūkiai viešajame sektoriuje būtų sprendžiami jį iš esmės reformuojant, valdyme pritaikant naujausias technologijas ir nuolat keliant darbuotojų kompetenciją.
- Lengviau įsileistume talentus ir darbščius žmones iš kitų šalių, nes tuomet tapsime konkurencingesni ir stipresni.
- Peržiūrėtume ir sustabdytume pastaruosius metus Lietuvoje vykdytą neadekvačių draudimų politiką.
- Lietuvos saugumas būtų stiprinamas ne tik užtikrinant adekvatų finansavimą, bet ir labiau įtraukiant piliečius į krašto gynybos organizavimą.
- Saugotume gamtą, o priimami sprendimai būtų vertinami ir pagal jų poveikį aplinkai.
- Išsaugotume ir sustiprintume liberalią demokratiją Lietuvoje, Europoje ir pasaulyje.

Švietimas

Norint prisitaikyti prie sparčiai besikeičiančio pasaulio, žmogui vis svarbesni tampa kūrybiškumo, kritinio mąstymo bei savarankiškumo gebėjimai. Deja, Lietuvoje pernelyg dažnai ugdymo procesas yra orientuotas į žinių kaupimą ir atkartojimą, o ne į šių bazinių kompetencijų lavinimą.

Nors pagal švietimui skiriamų lėšų nuo BVP santykį viršijame ES vidurkį, investicijos yra netiksliai nukreipiamos į pustuščių pastatų išlaikymą, o ne ten, kur jų reikia labiausiai. Neefektyvus mokyklų tinklas prisideda ir prie prastesnių mokinių pasiekimų regionuose bei socialinės atskirties. Į akis krenta ir jautrių visuomenės grupių integracijos iššūkiai – kokybiškos infrastruktūros, informacijos bei specialistų trūkumas.

Mokyklos baigimo vertinimas neatitinka šiandienos poreikių, prasilenkia mokinių brandos ir stojimo į aukštąsias mokyklas vertinimo reikalavimai. Trūksta jungčių tarp skirtingų mokymosi lygių ir sektorių, todėl mokiniams svarbūs pasirinkimai kelia didelę įtampą. Studijų kokybė vertinama pernelyg formaliai, o į jų kokybės gerinimą investuojama mažai. Studijų baigimo fiksavimui taikomi baigiamieji darbai, nors kai kuriais atvejais užtektų egzaminų – taip sumažėtų baigiamųjų darbų skaičius ir padidėtų galimybė gerinti jų kokybę.

Profesinio mokymo sistema turėtų atlikti itin svarbią rolę Lietuvos ekonomikai susiduriant su demografinių pokyčių sąlygojamu darbo jėgos ir įgūdžių trūkumu. Deja, profesinio mokymo prestižas išlieka žemas – mokinių, besirenkančių profesinį išsilavinimą dalis yra daug mažesnė nei ES vidurkis. Sąlyginai žemas įsidarbinimo lygis tarp profesinį išsilavinimą įgijusių specialistų rodo prastą atitiktį tarp profesinio mokymo ir rinkos poreikių. Nuolatinis profesinio mokymo programų atnaujinimas, glaudesnio bendradarbiavimo tarp profesinio mokymo įstaigų ir įmonių, taikant dualinį mokymą, skatinimas padėtų spręsti šią problemą.

Mūsų tikslai:

- Iš esmės peržiūrėsime ugdymo programas jas trumpindami, pritaikydami prie XXI a. iššūkių, atverdami mokytojams laisvę patiems kūrybiškai pritaikyti ugdymo turinį moksleiviams.
- Stiprinsime mokyklų savarankiškumą: bus mažinamas perdėtas veiklos reglamentavimas, svarbiausiais mokyklos gyvenimo klausimais sprendimus priims bendruomenės.
- Užtikrinsime sąlygas ikimokyklinio ugdymo įvairovei, didžiausią dėmesį skirdami vaiko sveikatos ir fizinio aktyvumo stiprinimui, savarankiškumo ir kūrybiškumo ugdymui, bendradarbiavimo su tėvais stiprinimui.
- Mokytojai turi būti nuolat tobulėjantys ir gebantys žengti koja kojon su realiaame gyvenime vykstančiais pokyčiais. Tam turi būti sukurta motyvacinė sistema, taikomos pažangiausios kvalifikacijos kėlimo formos, pritraukiami pedagoginio išsilavinimo neturintys asmenys.
- Efektyviau panaudodami turimus finansinius išteklius sieksime, kad mokytojų atlyginimai pralenktų šalies atlyginimų vidurkį.
- Sieksime proveržio švietimo vadybos srityje, skatindami kvalifikuotų bei motyvuotų vadovų pritraukimą iš įvairių sričių bei užtikrindami konkursų skaidrumą.

- Skirsime dėmesį iš emigracijos grįžtančių, o taip pat į Lietuvą atvykstančių vaikų (kitų šalių piliečių) įtraukimui į ugdymo sistemą.
- Sieksime vaikus, turinčius specialių poreikių, įtraukti į bendrą ugdymosi procesą užtikrindami mokytojo padėjėjų ir specialistų pagalbą mokyklose.
- Neformalaus vaikų švietimo krepšelis bus skirtas ir ikimokyklinio amžiaus vaikams, taip pat bus taikomas vasaros atostogų metu.
- Lietuvos aukštasis mokslas turi konkuruoti ne vietiniame, o tarptautiniame lygmenyje, todėl peržiūrėsime kriterijus valstybės finansuojamai vietai aukštajame moksle užimti orientuodamiesi į kokybę, o ne kiekybę.
- Sieksime didesnio tarptautiškumo, skatindami dėstytojų stažuotes, supaprastindami procedūras norintiems atvykti užsienio studentams.
- Sudarysime vienodas sąlygas valstybinio ir privataus švietimo vystymuisi.
- Sieksime nuolatinio profesinio mokymo programų atnaujinimo, atsižvelgdami į atitinkamos ūkio srities darbo vietoms keliamus reikalavimus.
- Skatinsime glaudesnę bendradarbiavimą tarp įmonių ir profesinio mokymo įstaigų, suteikdami finansines paskatas pameistrystei.

Žmogaus teisės

Lietuvoje sisteminių iššūkių netrūksta visose žmogaus teisių srityse. Nesiliauja teisėkūros iniciatyvos, siekiančios susiaurinti žodžio ir saviraiškos laisvės ribas.

Galimybės apginti savo asmeninį privatumą yra abejotinos – galiojantis įpareigojimas 6 mėnesius saugoti visuotinį ryšių duomenų srautą suteikia gausią ir detalią informaciją apie kiekvieno mūsų privatų gyvenimą.

Šeima susiduria su kliūtimis įvairiose gyvenimo srityse. Partnerystėje šeimą kuriančių žmonių santykių teisinė apsauga nėra užtikrinama; asmenys, susiduriantys su sisteminiu smurtu artimoje aplinkoje, neturi veiksmingos apsaugos ir pagalbos programos; iškyla daug vaikų teisių įstatymo įgyvendinimo problemų, ypač individualiais atvejais. Moterys dažniau nei vyrai augina vaikus vienos ir būna vienintelės išlaikančios šeimą, taip pat, dėl neproporcingos naštos auginant vaikus, neretai susiduria su sunkumais darbo rinkoje.

Kai kurios Lietuvos visuomenės grupės patiria nuolatinę diskriminaciją: LGBT asmenys marginalizuojami, jie dažnai tampa neapykantos nusikaltimų aukomis; romai neturi teisių į būstą, kuriam gyvena, jiems neretai trūksta viešųjų paslaugų prieinamumo. Tautinių mažumų politika yra fragmentuota, vykdoma nenuosekliai, ne visuomet atsižvelgiant į geriausias tautinių mažumų interesus; nesugebame užtikrinti pabėgėlių ir migrantų galimybių integruotis ir įsitvirtinti mūsų šalyje.

Esame santykinai daugiausiai kalinių turinčia Europos Sąjungos valstybe (šimtui tūkstančių gyventojų tenka 235 kaliniai). Kalinimo sąlygos laisvės atėmimo įstaigose nuosekliai pripažįstamos kaip žeminančios žmogaus orumą ir pažeidžiančios nuteistųjų teises. Trūksta specializuotų paslaugų nepilnamečiams, kurių problemos pasireiškia teisės pažeidimais ir kitu visuomenės normas pažeidžiančiu elgesiu.

Šalyje vis dar vyrauja medicininis, o ne socialinis požiūris į negalią, atspindintis ir valstybės politikoje. Fizinė, informacinė, švietimo, sveikatos, socialinė ir kita aplinka išlieka prastai pritaikyta žmonių, turinčių negalią, poreikiams. Daugybė žmonių, turinčių psichikos sveikatos sunkumų, dėl stigmų bei į individualius poreikius orientuotų paslaugų trūkumo, niekur nesikreipia ir negauna pagalbos. Vyraujančios stigmos trukdo siekti gydymo ŽIV sergantiems asmenims.

Mūsų tikslai:

- Ginsime privatų gyvenimą nuo nepagrįstų intervencijų, suvaržymų ir apribojimų.
- Ginsime privačią nuosavybę nuo vis dažnėjančio noro „atimti ir padalinti“, nes tikime, kad nuosavybės teisių užtikrinimas yra vienas iš pagrindinių žmonijos progreso variklių.
- Nepritarsime nepagrįstoms ir neproporcingoms žodžio, saviraiškos ir žiniasklaidos laisvę ribojančioms teisėkūros iniciatyvoms.

- Sieksime tikros ir ilgalaikės pažangos politiniame, socialiniame ir kultūriniame gyvenime, skatindami vienodai darbo rinkoje dalyvauti moteris ir vyrus.
- Užtikrinsime, kad nė vienas nuo smurto artimoje aplinkoje ar smurto lyties pagrindu nukentėjęs asmuo neliktų be būtinos pagalbos ir apsaugos - plėsimė praktinę, teisinę ir psichologinę pagalbą.
- Leisime kiekvienam žmogui sukurti šeimą ir pasirinkti šeimos gyvenimo formą.
- Sieksime, kad visi vaikai Lietuvoje augtų laisvi nuo smurto, nepriežiūros ir išnaudojimo.
- Priimsime Asmens lytinės tapatybės pripažinimo įstatymą, kuriuo bus nustatyti lytinės tapatybės pripažinimo kriterijai, pripažinimo tvarka ir teisinės pasekmės.
- Užtikrinsime, kad LGBT asmenų teisės būtų pripažįstamos žmogaus teisėmis ir tinkamai apsaugotos.
- Užtikrinsime, kad reprodukcinė sveikatai ir reprodukcinėms teisėms Lietuvoje būtų skiriamas reikiamas dėmesys, ypatingą dėmesį skirdami nevaisingumo gydymo paslaugų pasiekiamumui.
- Parengsime ilgalaikę, ambicingus tikslus keliančią Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimo strategiją. Įtvirtinsime žmogaus teisių principais grįstą požiūrį žmonių, turinčių negalia, atžvilgiu.

- Sieksime užkirsti kelią nepilnamečių patekimui į baudžiamojo teisingumo sistemą. Nepilnamečių justicijos politiką orientuosime į prevenciją ir ankstyvąją intervenciją.
- Šalies priklausomybės ligų ir narkotikų kontrolės politiką orientuosime ne į baudimą, o į prevenciją, pagalbos teikimą ir žalos mažinimą.
- Legalizuosime kanapių vartojimą rekreaciniais ir medicininiais tikslais.
- Peržiūrėsime Valstybinę ŽIV prevencijos ir kontrolės programą siekdami, kad švietimo, prevencijos, diagnostikos, gydymo ir psichosocialinės pagalbos priemonės atitiktų tarptautinių institucijų rekomendacijas.
- Keisime laisvės atėmimo įstaigų darbo pobūdį ir tikslus. Nuteistiesiems padėsime integruotis į visuomenę, skatinsime pasitaisyti ir tapti produktyviais, įstatymų besilaikančiais visuomenės nariais.
- Pakeisime įstatymą dėl Užsieniečių teisinės padėties, numatydami prieglobsčio prašytojams teisę dirbti.
- Peržiūrėsime užsieniečių įdarbinimo Lietuvoje tvarką ir atsisakysime perteklinių reikalavimų, apsunkinančių skaidraus verslo plėtrą.

Ekonomika ir inovacijos

Lietuvos ekonomikos augimas pastaruoju metu nebėra toks, kuris leistų greitu metu ekonomiškai pasivyti ES vidurkį. Ilgalaikių bedarbių problema, aukštas šešėlis ir vangus jo mažėjimas rodo mokesčių ir akcizų politikos netaiklumą bei visuomenėje įsišaknijusią toleranciją šešėliui.

Lietuvos įmonės sėkmingai naudojami skaitmeninio verslo privalumais (pavyzdžiui, Lietuvos eksportas internetu 2017 metais buvo 3-ioje vietoje tarp 28 ES šalių), tačiau piliečių skaitmeninis raštingumas vis dar yra gerokai žemiau ES vidurkio - pagal šį kriterijų Lietuva yra 19-ta ES, o tai neabejotinai mažina greito ekonominio augimo galimybes. Penktadalis gyventojų Lietuvoje vis dar nemoka naudotis internetu.

Tarptautiniai ekonominiai indeksai atskleidžia Lietuvos atsilikimą, susijusį su teisiniu ekonomikos reguliavimu. Pasaulio banko “Doing business” reitinge Lietuva užima gana aukštą poziciją, tačiau reitingas nurodo problemas, egzistuojančias bankroto procedūrų reguliavimo ir mažųjų akcininkų teisių užtikrinimo srityse. “Heritage” laisvės indekse Lietuvai skiriami žemiausi balai kategorijose, kurios apima korupcijos ir nepotizmo paplitimą bei valdžios reguliavimo intensyvumą, skatinantį verslą ir gyventojus trauktis į šešėlį.

Valdžios sektoriaus išlaidos Lietuvoje, nors dar yra mažesnės už ES vidurkį, nuolat auga nuo pat ekonominės krizės ir, atsižvelgiant į prastėjančią demografinę situaciją, gali dar labiau išaugti.

Neseniai įvykusi mokesčių reforma pakeitė mokesčių sistemą į šiek tiek aiškesnę, sumažino darbo jėgai taikomus mokesčius. Nepaistant to, mokesčių sistema vis dar intensyviai yra veikiamą politinių nuotaikų, trūksta paprastumo ir stabilumo.

Mūsų tikslai:

MOKESČIAI

- Pertvarkysime mokesčių sistemą atsisakydami tų mokesčių, kurie į valstybės biudžetą atneša itin mažas lėšų sumas, o jų administravimas yra neproporcingai brangus.
- Panaikinsime pelno mokestį re-investuojamam pelnui. Įvesime mokestines paskatas modernių technologijų bandymams ir diegimui versle, įskaitant investicijoms į inovacijas ir eksperimentinę plėtrą.
- Sumažinsime nepagrįstų lengvatų ir išimčių skaičių mokestinėje sistemoje.
- Ten, kur įmanoma, socialinio draudimo sistemą grįsime individualiu taupymu, o ne dirbančių apmokestinimu ir mokesčių perskirstymu.

PRIVATAUS VERSLO IR VALSTYBĖS ŪKINĖS VEIKLOS SANTYKIS

- Valstybė turi teikti tik tas paslaugas, kurių negali užtikrinti privatus sektorius ir kurių teikimas yra strategiškai svarbus.
- Sudarysime sąlygas privačiajam sektoriui konkuruoti su viešuoju dėl valstybės skiriamų investicijų srityse, kuriose pažanga neįmanoma be valstybės paramos.
- Tose įmonėse, kurių atsisakyti valstybei nėra įmanoma, užtikrinsime skaidrumą ir apsaugą nuo neigiamo politinio poveikio, išplatindami dalį įmonių akcijų biržoje.
- Radikaliai pertvarkysime valstybės valdomą nekilnojamąjį turtą. Panaikinsime žemės ir NT mokesčio lengvatas valstybinėms įstaigoms, o pertvarkydami turto valdymo sistemą pereisime prie turto nuomos principo.
- Sieksime pritraukti privačias investicijas į geležinkelių, automobilių kelių vystymą, atliekų perdirbimą.

REGULIAVIMAS IR PRIEŽIŪRA

- Sieksime, kad būtų įtvirtinta Europos Sąjungos smulkiojo bei vidutinio verslo klasifikacija, įvesdami „mikroverslo“ sąvoką: įmonės, kuriose dirba ne daugiau, kaip 10 darbuotojų ir apyvarta nesiekia dviejų milijonų eurų per metus.
- Svarstysime galimybę įvesti moratoriumą mokesčių inspekcijos patikroms per pirmus dvejus metus nuo mikro įmonės susikūrimo.
- Verslą bus galima pradėti, suspenduoti bei likviduoti naudojantis vien mobiliomis technologijomis.
- Naudodamiesi teigiama kitų šalių patirtimi, sieksime pritraukti privatųjį sektorių į verslo sertifikavimo ir licencijavimo sritis.
- Užtikrintai dereguliuosime tas sritis, kuriose inovacijų taikymui yra nepagrįstų kliūčių ir legalizuosime inovacijas valstybės reguliuojamose srityse.

Sveikatos apsauga

Lietuvos sveikatos sistema dažnai yra orientuota į įstaigų išlaikymą, paslaugų kvotų įsisavinimą, o ne į asmens sveikatos priežiūrą ir gydymą. Gyventojams dažnai sunku gauti sveikatos pagalbą laiku, nors didžioji dalis gyventojų turi Privalomąjį sveikatos draudimą. Sveikatos sistemoje nėra įgyvendintas visapusiškas sveikatos draudimo principas ir už lūkesčius atitinkančią sveikatos apsaugą pacientas dažnai priverstas mokėti vien tik savomis lėšomis.

Taip pat per mažai dėmesio skiriama ligų prevencijai. Daugelis fizinių negalavimų gydomi neatsižvelgiant į bendrą asmens fizinę, dvasinę ir socialinę būklę. Matome, kad paviršutiniškai įgyvendinamos savižudybių, patyčių prevencijos programos, valstybės propaguojama baudžiamoji politika lemia prastą visuomenės psichinę sveikatą, o besikeičianti aplinka, menkas žmonių dėmesys savo gyvenimo būdui didina sergamumo rodiklius.

Mūsų tikslai:

PSICHINĖ SVEIKATA

- Mažinsime psichikos ligų stigmą, peržiūrėdami duomenų apie gydymąsi dėl psichikos ligų kaupimo tvarką, perkeldami priklausomybės ligas iš baudžiamosios į sveikatos ir socialinės apsaugos sistemas.
- Psichiką veikiančių medžiagų vartojimas ir turėjimas asmeniniam vartojimui turi būti dekriminalizuotas. Psichiką veikiančias medžiagas vartojantiems asmenims sudarysime galimybes gauti specialisto konsultacijas, o prireikus – mokslu grįstą, greitai pasiekiamą priklausomybės gydymą.
- Įgyvendinsime visuomenės sveikatos biurų pertvarką, perskirstydami finansavimą nevyriausybiniam sektoriui. Nevyriausybines organizacijas gautų finansavimą iš valstybės biudžeto reguliarių konkursų pagrindu.

Į ASMENĮ ORIENTUOTA SVEIKATOS PRIEŽIŪRA

- Pakeisime Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF) biudžeto sandarą reglamentuojančius teisės aktus, sudarydami galimybę dalį PSDF įmokų nukreipti į alternatyvų (papildomą) sveikatos draudimą, jei tokia pačia ar didesne suma prisidėtų pats pacientas.
- Nustatysime sveikatos paslaugų, finansuojamų valstybės biudžeto lėšomis, „bazinį“ paslaugų krepšelį, apmokamą iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto ir paslaugų, kurios apmokamos iš papildomo sveikatos draudimo. Tai leis užtikrinti realius įstaigų kaštus padengiančius paslaugų įkainius.
- Užtikrinsime privačių ir valstybinių įstaigų lygiateisiškumą kompensuojamoms paslaugoms bei veiklos sąlygoms.
- Kursime multidisciplininę ir integruotą pagalbą vyresnio amžiaus žmonių priežiūrai, siekdami išlaikyti jų psichines ir fizines galimybes gyventi savarankiškai, išvengti ilgos hospitalizacijos ir slaugos.
- Įteisinsime oficialias priemokas už suteiktas aukštesnės kokybės asmens sveikatos priežiūros paslaugas, siekdami mažinti neoficialius mokėjimus ir skatindami alternatyvų (papildomą) sveikatos draudimą.

KOKYBIŠKI IR ĮPERKAMI VAISTAI

- Sudarysime vienodas konkurencines sąlygas visoms farmacijos bendrovėms.
- Visiems receptiniams vaistams įvesime vienodą lengvatinį PVM.
- Sukursime lėtinių ligų valdymo programas vaistinėse, taip sumažindami krūvį šeimos gydytojams; siekdami geresnių vakcinacijos rodiklių įteisinsime vakcinaciją vaistinėse.
- Priešinsimės „valstybinių“ verslų kūrimui ir nesąžiningai konkurencijai farmacijos sektoriuje.

Socialinė politika

Lietuva blaškosi socialinės politikos klausimais nerasdama aiškios krypties, koku būdu geriausia užtikrinti paramą vargstantiems. Naujaisi to pavyzdžiai — gerokai padidintos nedarbo draudimo išmokos, kurios net ir ekonominio pakilimo metu augina nedarbo lygį; vaiko pinigai, mokami visiems vaikus turintiems tėvams, nepaisant jų ekonominės padėties.

Atsirandančios naujos išmokų rūšys yra menkai pagrindžiamos, o egzistuojančios ydingos praktikos, pavyzdžiui, mokamos valstybinės pensijos tam tikrų profesijų asmenims, nėra reformuojamos.

Gyventojų skaičiaus mažėjimas, ilgėjanti gyvenimo trukmė ir numatomi nežymiai besikeičiantys žemo gimstamumo rodikliai lems, kad santykis tarp 65 metų ir vyresnių asmenų su dirbančiais asmenimis iki 2030 metų padidės labiausiai Europos Sąjungoje. Visa tai atsilies ne tik pensijų sistemai, kuriai funkcionuoti prireiks gerokai daugiau lėšų, bet ir pareikalaus didesnių krūvių sveikatos priežiūros įstaigose bei kitų socialinių paslaugų poreikių. Tuo pačiu labai trūksta kompleksinių paslaugų užtikrinimo, silpnos jungtys tarp socialinės ir švietimo sistemų lemia tai, kad darželiuose bei mokyklose atsirandančios problemos nėra profesionaliai išsprendžiamos laiku ir vietoje.

Mūsų tikslai:

- Diegsime principus, kurie suteiktų daugiau paskatų žmonėms patiems pasiruošti įvairioms gyvenimo negandoms. Didinsime mokestines lengvatas pensijų kaupimui ir draudimo paslaugoms, tobulinsime valstybinių nedarbo ar ligos draudimų veikimą pritaikant neapmokestinamo taupymo principus.
- Peržiūrėsime socialinių paslaugų teikimą taip, kad jos taikliai pasiektų tuos, kuriems labiausiai reikia, kad jos padėtų ne subsidijuoti skurdą, bet jį įveikti.
- Sieksime, kad socialines paslaugas teikiančios institucijos gebėtų teikti kompleksinę pagalbą, derindamos su švietimo, sveikatos apsaugos ir kitomis įstaigomis bei organizacijomis.
- Plėsimė gerontologijos ir kitų paslaugų vyresnio amžiaus žmonėms spektrą.
- Vietoje universalios vaiko išmokos įsteigsime tikslinę vaiko išmoką, susietą su mėnesiniu namų ūkio pajamų lygiu, kad mažiau uždirbantys gautų daugiau.
- Iš esmės peržiūrėsime neįgaliųjų išmokų politiką, siekdami apsisaugoti nuo fiktyviai išduotų ar išduodamų neįgaliojo pažymėjimų, o išmokas sklandžiau pritaikysime grįžimui į darbo rinką. Tais atvejais, kai asmuo į darbo rinką grįžti jau nebegali, užtikrinsime efektyvų kompleksinių socialinių paslaugų teikimą.
- Užtikrinsime teisinę apsaugą asmenims (angl. whistleblowers), kurie praneša apie valstybinių ar privačių įstaigų įstatymų nesilaikymą ar dirbančiųjų išnaudojimą.

Viešasis valdymas ir biurokratija

Šiandien viešasis sektorius vis dar yra apgaubtas tankiu piliečių nepasitikėjimo ir nepasitenkinimo šleifu, pasižymi nelanksčiu požiūriu į dinamiškai besikeičiančią socio-ekonominę aplinką, neretai vadinamas valstybės darnaus vystymosi stabdžiu.

Nepriklausomomis turinčios būti įstaigos stokoja nepriklausomumą užtikrinančių įgaliojimų, politikos formavimo įstaigos apkraunamos su politikos formavimu nesusijusiomis užduotimis, politikos įgyvendintojai ir taikytojai viršija įgaliojimus kišdamiesi į politikos formavimą, priežiūros įstaigų veikla stokoja skaidrumo ir pagrįstumo, identiškas funkcijas vykdo skirtingų teisinių formų, skirtingai prižiūrimi ir finansuojami subjektai, renkantis teisinę formą vis dar dažnai remiamasi laisvesnio reglamentavimo, o ne pavedamų funkcijų apimties kriterijais.

Viešasis valdymas neturi ir negali būti atsietas nuo dinamiškų visuomenės procesų, monotoniškai įgyvendinantis viešųjų paslaugų teikimą. Viešasis valdymas turi atliepti visuomenės lūkesčius, palengvinti ir padėti įgyvendinti kylančias naujas idėjas. Jis turi žengti pirmyn kartu su laiku, užtikrinti valstybės pažangą ir tvarų vystymąsį.

Mūsų tikslai:

- Siekdami efektyvaus viešojo sektoriaus, atskirsime politikos formavimo ir jos administravimo/ įgyvendinimo funkcijas.
- Viešąjį sektorių paversime patraukliu dirbti didindami jo lankstumą, užtikrindami aukščiausiojo lygmens vadovų kompetencijų kėlimą bei rotaciją tarp skirtingų įstaigų tam, kad viešojo sektoriaus įstaigos ir organizacijos būtų valdomos kompetetingai ir taptų orientuotos į rezultatą.
- Įvertinsime galimybes samdyti darbuotojus išskirtinai projektinei veiklai vykdyti bei eliminuosime etatinio darbo perteklių.
- Siekdami skaitmenizuoti viešąjį sektorių, remsimės 2017 m. Talino e-vyriausybės deklaracijos principais:
- tos pačios informacijos/ deklaracijų iš piliečių ar verslo valstybės institucijos turėtų prašyti tik vieną kartą (net jei skirtingoms institucijoms reikalinga tą pati informacija),
- imsime žingsnių tobulindami informacijos kokybę ir techninį pasiekiamumą, užtikrinsime informacijos apsikeitimą tarp vyriausybės, centrinės valdžios institucijų ir savivaldybių,

- Įtrauksime gyventojus, privatų sektorių, nevyriausybinės organizacijas į viešųjų paslaugų infrastruktūros kūrimo procesą, diegdami efektyvią visuomenės dalyvavimo platformą.
- Tapsime atvirų duomenų lyderiais Europos Sąjungoje.
- Investuosime į viešojo sektoriaus technines kompetencijas, kad valstybė galėtų tapti reikliu ir inovatyviu informacinių ir ryšių technologijų (IRT) užsakovu.

Užsienio ir gynybos politika

Mums Lietuvos užsienio politikos pagrindas yra žmogaus teisės ir asmens laisvė, įgyvendinama liberalios demokratijos sąlygomis. Lietuvos užsienio politika turi remti demokratijos, žmogaus teisių, darnaus vystymosi bei sąžiningos prekybos įsigalėjimą visame pasaulyje.

Pagrindinis Lietuvos užsienio politikos tikslas – užtikrinti šalies nepriklausomybę ir nacionalinį saugumą. Manome, kad bendradarbiavimas su visomis šalyje veikiančiomis politinėmis partijomis, siekiant plačiausio įmanomo konsensuso dėl vieningos, tvarios ir tęstinės užsienio politikos įgyvendinimo, yra būtinybė.

26

37

Mūsų tikslai:

EUROPOS SĄJUNGOJE

- Remsime didesnę integraciją į Europos Sąjungą. Esame įsitikinę, kad didesnė integracija atitinka Lietuvos piliečių ilgalaikius interesus tiek, kiek tai neprieštaruoja subsidiarumo principui.
- Ypač svarbu, kad Europos Sąjunga pasiektų daug didesnį bendro veikimo efektyvumą vidaus reikalų, migracijos, kovos su tarptautiniu terorizmu ir nusikaltamumu srityse.
- Remsime Europos Sąjungos tvirtą bei ambicingą bendrą užsienio, saugumo ir gynybos politiką.

GYNYBOS POLITIKA

- Užtikrinsime, kad Lietuva būtų aktyvi ir patikima NATO narė. Lietuvai kertinis yra dvišalis bendradarbiavimas su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis. Šiuos santykius matome kaip mūsų bendrai puoselėjamų vertybių išsaugojimo ir Lietuvos nepriklausomybės garantą.
- Tvirtai remsime NATO valstybių priešakinių pajėgų dislokavimą Lietuvoje.
- Skirsime ne mažiau kaip 2% savo bendrojo vidaus produkto NATO reikalavimus atitinkančioms gynybos išlaidoms.
- Rūpinsimės deramu pasirengimu atliepti ir netradicinius iššūkius, susijusius su kibernetiniu, energetiniu, aplinkosauginiu saugumu ar informaciniu karu.
- Įtrauksime piliečius į šalies gynybos organizavimą: skatinsime pilietines iniciatyvas, kurios padėtų visuomenei pasiruošti krašto gynybai galimos agresijos atveju, stiprinsime Lietuvos šaulių sąjungą, gerinant sąveiką su Lietuvos kariuomene, sieksime, kad šauliai ir kariai savanoriai, atitinkantys keliamus reikalavimus, namuose galėtų laikyti automatinius šaunamuosius ginklus, skirtus šaulio arba kario savanorio tarnybai, įgyvendinsime nacionalinį saugumo ir gynybos kursą visiems šalies piliečiams.
- Stiprinsime profesionaliąją karo tarnybą ir didinsime jos patrauklumą visuomenėje. Privalomąją karo tarnybą palaikysime tol, kol tai bus būtina šalies saugumui. Siekiant jaunuoliams išsaugoti galimybes planuoti studijas ir savo karjerą, paliksime galimybę pasirinkti - tarnauti kariuomenėje ar atlikti savanorystę nevyriausybiniam sektoriuje.

SANTYKIAI SU KAIMYNAIS

- Aktyviau dalyvausime stiprinant Europos Sąjungos Rytų kaimynystės politiką, dalindamiesi savo patirtimi su šalimis, kurios sieja savo ateitį su naryste ES.
- Skatinsime Baltijos – Šiaurės šalių bendradarbiavimą, kuris yra svarbus Lietuvos užsienio politikos efektyvumo variklis.
- Remsime visas pastangas stiprinti bendradarbiavimą su Lenkija – ypač ekonomikos, energetikos bei saugumo srityse.
- Santykius su Rusijos Federacija vertinsime pagal šios šalies de facto pagarbą tarptautinei teisei ir kaimyninių valstybių suverenumui. Dabartiniame kontekste tokie santykiai turi koncentruotis į žmogiškojo kontakto puoselėjimą, ryšius su pilietine visuomene.
- Pasisakome už Astravo AE gaminamos elektros energijos boikotą bei aktyviai remsime veiksmus, susijusius su šalies elektros tinklų sinchronizacija su Kontinentinės Europos tinklu.

PASAULINĖ DIPLOMATIJA

- Remsime JT veiklos peržiūrėjimą ir jos efektyvinimą – tai svarbu siekiant užtikrinti tarptautinės teisės įsigalėjimą. Šiurkštūs tarptautinės teisės pažeidimai privalo sulaukti deramo tarptautinės bendruomenės atsako.
- Plėtosime ekonominę bei kultūrinę diplomatiją.
- Aktyviau įtrauksime mūsų šalį vykdant įsipareigojimą greitai ir visapusiškai įgyvendinti Paryžiaus susitarimą dėl klimato kaitos.

Aplinkosauga ir energetika

Nors Lietuvos aplinkosaugos iššūkiai neatsiejami nuo globalių tendencijų, naudojamomis technologijomis vis dar esame atsilikę nuo pažangių šalių – Lietuvos pramonė vidutiniškai yra taršesnė nei ES vidurkis, sunaudojame daugiau energijos žaliavų ir vandens. Kelių transportas išlieka labiausiai plėtojama susisiekimo rūšis, transporto priemonių parkas pasenęs ir reikalauja aiškesnių taršos valdymo sprendimų. Neefektyviai naudojama šiluminė energija bei pasenusios šilumos tiekimo sistemos taip pat nepadeda kovoti prieš klimato kaitą.

Klimato kaitos poveikis vis didėja. Akivaizdu, kad be papildomų priemonių nesugebėsime pasiekti įsipareigojimo sustabdyti klimato kaitą ir tai turės dramatiškų pasekmių Lietuvai ir pasauliui. Todėl, bendradarbiaudami su kitomis šalimis, turime pasiekti, kad iki 2050 metų Europos Sąjunga neutralizuotų savo sukuriama anglies dioksido poveikį klimatui.

Norint išvengti žaliavų gamybos poveikio aplinkai, reikalingas žiedinės ekonomikos vystymas, kurios esminis siekis – ekonomikos augimą atsieti nuo gamtinių išteklių naudojimo. Ekodizainas, pakartotinis produktų naudojimas ir taisymas, darnus vartojimas, gaminių nuomos ir dalinimosi paslaugos leistų pasiekti šį tikslą.

Siekiant mažinti žemės ūkio poveikį aplinkai būtina politika, kuri skatintų žemės ūkio plėtojimąsi įsipareigojant teikti viešąsias gėrybes ir ekosistemines paslaugas, susijusias su dirvožemiu, vandeniu, biologinės įvairovės išsaugojimu, oro kokybės užtikrinimu, taip pat pastangomis išsaugoti kraštovaizdį.

Mūsų tikslai:

KLIMATO KAITA

- Siūlysimė palaipsniui atsisakyti iškastinio kuro energetikos, panaikinsime subsidijas iškastinei energetikai.
- Skatinsime atsinaujinančių energijos šaltinių plėtrą, energijos taupymą.
- Suteiksime vartotojams daugiau galimybių rinktis, užtikrindami informavimą apie energijos suvartojimą ir išlaidas bei palengvindami tiekėjo keitimo sąlygas.
- Sieksime šiluminės ir elektros energijos tiekimo rinkų liberalizavimo, sudarydami galimybę prijungti mažuosius atsinaujinančių šaltinių energiją „gaminančius vartotojus“ ir pardavėjus.
- Skatinsime netaršaus transporto ir būtinos infrastruktūros plėtrą. Skatinsime savivaldybes palaipsniui atsisakyti benzinu ir dyzelinu varomų automobilių naudojimo miestuose.

ŽIEDINĖ EKONOMIKA

- Sieksime, jog atliekų tvarkymo srityje pirmiausia būtų taikoma atliekų prevencija, skatinamas tausojantis vartojimas, racionalus išteklių bei medžiagų naudojimas.
- Remsime žaliųjų inovacijų diegimą, techninių įgūdžių įgijimą, ypač smulkaus ir vidutinio dydžio įmonėse.
- Sieksime šviesti visuomenę apie žiedinės ekonomikos privalumus, tobulinti savivaldybių darbuotojų, įmonių, ūkininkų, žemės ūkio bendrovių ir kontroliuojančių institucijų darbuotojų kvalifikaciją atliekų prevencijos srityje.
- Sieksime, kad Žaliųjų viešųjų pirkimų kriterijai būtų taikomi kuo didesniame kiekyje viešųjų pirkimų.
- Sieksime atliekų rūšiavimo ir perdirbimo sistemos efektyvumo.
- Užtikrinsime, kad reguliavimai nestabdytų beatliekinio pakavimo ir gamybos.

MAISTO GAMYBA IR ŽEMĖS ŪKIS

- Skatinsime gerąją žemės ūkio ir agroekologinę praktiką. Palaikysime ūkio inovacijas, leidžiančias sumažinti taršių pesticidų ir mineralinių trąšų, antibiotikų naudojimą.
- Peržiūrėsime ekologinio ir kitokio tausojančio ūkininkavimo reglamentaciją, sudarydami palankesnes sąlygas jo plėtrai.
- Skatinsime visų maisto sistemos dalyvių aktyvų dalyvavimą genų, veislių ir rūšių įvairovės išsaugojime.
- Sieksime, kad gyvulinės kilmės produktai, auginami naudojant GMO pašarus, būtų privalomai ženklinami.
- Skatinsime bioekonomikos plėtrą, remsime aplinką ir resursus tausojančių šiuolaikinių žemės ūkio technologijų diegimą ūkiuose.

Kultūra ir visuomenė

Kultūra apibrėžia žmogaus ir visuomenės identitetą, prisideda prie žmogaus tobulėjimo bei augina valstybės ekonominį potencialą.

Lietuvoje trūksta kultūros vystymo ir sklaidos tolygumo tarp didžiųjų miestų ir regionų. Tai susiję ne tik su netolygia kultūros politika, bet ir su kompetencijų, profesinio augimo ir dalijimosi, bendradarbiavimo įgūdžių sąstingiu, strateginio vadybinių kompetencijų ugdymo plano trūkumu.

Kultūros srityje ypač svarbią rolę užima tarptautinis bendradarbiavimas, kuris veikia kaip visuomenės žinių, patirties ir atsinaujinimo šaltinis. Deja, bet jis yra menkai vystomas, o kartu su kompetencijų auginimo, profesionalų edukacijos sistemiškumo trūkumu bei tarptautinio finansavimo neįsisavinimu sukuria prielaidas menkam kultūros sektoriaus augimui.

Kultūros eksporto organizavimui trūksta plano – iki šiol nėra nustatytos sektorinės ir geografinės prioritetų kryptys. Tarptautiškumo programų, susijusių su bendradarbiavimo bei kultūros importu, strategija yra menkai išvystyta.

Kultūros paveldo apsaugos reglamentavimas šiuo metu yra painus, institucijų funkcijos dubliuojasi, veikimo būdai neatitinka tarptautinių organizacijų rekomendacijų, nėra tarpinstitucinių sąveikų, nekuriama kultūros paveldo vertė visuomenėje.

Mūsų tikslai

- Kultūros finansavimas, didėjant finansų paieškos ir panaudojimo efektyvumui, turi tapti labiau juntamas visuomenei – tiek didžiuosiuose Lietuvos miestuose, tiek regionuose.
- Stiprinsime kultūros prieinamumą regionuose, tolygiai steigdami daugiau kūrybos centrų (hub'ų).
- Užtikrinsime, kad kultūros paslaugos būtų pasiekiamos pažeidžiamoms visuomenės grupėms.
- Demokratizuosime kalbos politiką, pakeisdami į draudimus orientuotas kalbos priežiūros priemones šviečiamosiomis.
- Tiek valstybines, tiek privačias kultūros organizacijas skatinsime išnaudoti visas finansų paieškos galimybes, derinti jas tarpusavyje ir siekti maksimalaus konkurencingumo kultūros rinkoje.
- Autorių teisių ir teisės į atlygį politiką įgyvendinsime atsižvelgdami į realius visuomenės pasirinkimus, atsisakydami to neatspindinčių mokesčių.
- Kultūros paveldo saugojimą teisės aktais ir instituciniu reguliavimu labiau deleguosime visuomenei, tuo pačiu aktyvindami tiek institucijų, tiek visuomenės įsitraukimą į kultūros paveldo vertės kūrimą. Kultūros paveldo saugojimas, atkūrimas bus traktuojamas remiantis naujausiais tarptautinių prestižinių paveldo organizacijų komunikatais ir tyrimais.
- Parengsime kultūros eksporto prioritetines kryptis ir tarpinstitucinio veikimo strategijas.

LA/SVÈS

● PARTIJA